

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Královehradeckého kraje**, se sídlem Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 7. 2021, č. j. 31 A 22/2021 – 33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

Odůvodnění:

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení shora označeného usnesení krajského soudu, kterým nebylo vyhověno žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků, současně byl zamítnut návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě. Žalobou se stěžovatel domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného při vyřizování žádosti o informace dle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

[2] Krajský soud žádosti stěžovatele zamítl, aniž by posuzoval jeho osobní a majetkové poměry, přihlížel k tomu, že stěžovatel vede značné množství obdobných sporů, které se nikterak nedotýkají jeho životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Krajský soud v projednávané věci konstatoval, že žádosti směřované žalovanému se týkaly informací z oblasti personalistiky žalovaného (jmenný seznam zvolených představitelů kraje, plánovaný a skutečný počet zaměstnanců,...), z oblasti ekonomiky (rozpočty, kapitálové výdaje, jmenný seznam nemovitého majetku, apod.) a z oblasti veřejného zdraví (přijata opatření v souvislosti s pandemií koronaviru, programy protidrogové prevence, apod.

[3] V kasační stížnosti stěžovatel předesílá, že se dlouhodobě zabývá legislativou veřejné správy, proto vyžaduje po povinných subjektech informace dle informačního zákona; postup krajského soudu, který mu nepřiznal osvobození od soudního poplatku, považuje za projev arogance a diskriminace. Požaduje zrušení napadeného usnesení a rovněž žádá, aby věc byla přikázána jinému senátu krajského soudu.

[4] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjadřoval.

[5] K žádosti o osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS; rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na webu www.nssoud.cz). Usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce je nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím. Soud proto zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost nepožadoval, neboť stěžovatele poplatková povinnost netíží. Žádost o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti považuje tedy Nejvyšší správní soud za bezpředmětnou, jelikož se na podání posuzované kasační stížnosti poplatková povinnost nevztahuje. Obdobně to platí stran podmínky povinného zastoupení advokátem.

[6] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti, současně zkoumal, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by byl soud povinen přihlížet z úřední úpornosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již rozhodl např. rozsudky ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 – 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21, či ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 – 19; v nyní posuzované věci přitom neshledal důvod odchýlit se od dříve vyřčených závěrů.

[9] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[10] Již krajský soud přílehavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 – 19, v němž se soud podrobně zabýval smyslem a podmínkami osvobození od soudních poplatků, a v němž rovněž shrnul relevantní konstantní judikaturu k této otázce. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, konstatoval: „*I když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle*

pokračování

zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“. Regulační funkce soudních poplatků byla zdůrazněna např. též v rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 – 22, a ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 – 11. V posledně uvedeném rozsudku Nejvyšší správní soud konstatoval: „*Nepřiznáním osvobození od soudních poplatků není proto stěžovateli upíráno právo na přístup k soudu v případě sporů ohledně jeho práva na informace, rovněž tím není zpochybňována jeho aktivní legitimace (neboť ta by byla řešena v usnesení o odmítnutí návrhu podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c/ s. ř. s.), ale je pouze vysloveno, že pokud stěžovatel hodlá užívat svého práva na přístup k soudu takovým způsobem, že brojí všemi možnými prostředky proti jakémukoli úkonu správního orgánu bez ohledu na to, aby zvážil smysluplnost a důvodnost svého počínání, je na místě trvat na tom, aby se podílel na úhradě nákladů spojených s vedením takového sporu, které musí být státem vynaloženy, prostřednictvím hrazení soudních poplatků.*“

[11] Výše nastíněná regulační funkce soudních poplatků mající za cíl omezit podávání neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů, vystupuje do popředí i v právě projednávaném případě. V případě abnormálně zvýšeného zájmu stěžovatele o rozličné informace je nutné zvažovat jeho právo na informace a zájem na kontrole veřejné moci na straně jedné, na druhou stranu je však nutné přihlédnout ke smysluplnosti jednotlivých sporů a k neúměrným počtům žádostí stěžovatele o informace, které jsou schopny zahltit povinné subjekty dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 – 11). Při rozhodování o nepřiznání osvobození od soudních poplatků stěžovateli v posuzovaném případě podle Nejvyššího správního soudu převáží to, že žádost stěžovatele o informace se podstatných okolností jeho životní sféry, tj. jeho majetku, životních podmínek apod. netýká (neboť stěžovatel požaduje sdělit informace ohledně činnosti žalovaného, přičemž se jedná převážně o informace ekonomického a provozního charakteru) a že vede neúměrný počet takovýchto sporů vyvolaných jeho neobvyklým zájmem o veřejné záležitosti.

[12] Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků nikterak neplyne, že by požadované a blíže nespecifikované informace o činnosti žalovaného měly mít jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem stěžovatelova života. Ani v kasační stížnosti stěžovatel nic takového neuvedl. Naopak jde o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí, což ostatně sám v kasační stížnosti předestírá. Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel jistě může podávat žádosti o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím a následně vést v těchto věcech soudní spory způsobem, jakým doposud činí, nemělo by se tak ovšem díť zcela neomezeně na útraty státního rozpočtu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91).

[13] Krajský soud nepochybil, dospěl-li k závěru, že s ohledem na povahu sporu je namístě stěžovateli osvobození od soudních poplatků odeprít.

[14] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud předně uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení, spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Tato argumentace nicméně není věcně důvodná, neboť podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení o dané věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučení soudci rozhodujícího senátu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47, podle něhož „*[d]ůvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné.*“ Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

[15] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovanému žádné náklady přesahující běžnou správní činnost nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. září 2021

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu